

Hållbarhetsrelaterade indikatorer

2013

**Bilaga till Lantmännens
Årsredovisning med
Hållbarhetsredovisning**

Version 2014-02-24

Lantmännen

Lantmännen är en av Nordens största koncerner inom lantbruk, maskin, energi och livsmedel. Exempel på våra varumärken är AXA, Kungsörnen, GoGreen, Hatting, Schulstad och Gooh. Vi ägs av 32 000 svenska lantbrukare, har 8 500 anställda, har närvaro i ett 20-tal länder och omsätter 33 miljarder kronor. Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom att vi har forskning, utveckling och verksamhet i hela kedjan så kan vi tillsammans ta ansvar från jord till bord.

.....

Innehåll

- 2 Sourcing**
- 4 Ekonomi**
- 5 Miljö**
- 11 Arbetsmiljö och sociala villkor**
- 14 Mänskliga rättigheter**
- 17 Samhälle**
- 20 Produktansvar**

Hållbarhetsrelaterade indikatorer

I denna bilaga beskrivs respektive indikatorns namn, definition, resultat med eventuell kommentar om särskilda antaganden, kända brister i beräkningarna eller förklaringar. Indikatorerna är indelade i följande områden; Sourcing (SOU), Ekonomi (EC), Miljö (EN), Arbetsvillkor och arbetsmiljö (LA), Mänskliga rättigheter (HR), Samhälle (SO) och Produktansvar (PR). Indikatorer specifika för livsmedelssektorn anges med FP (food processing). Inom parentes anges vilken GRI-indikator som berörs.

- = fullständigt redovisat enligt GRI
- ◐ = delvis redovisat enligt GRI

Under året avyttrades Lantmännen Kronfågel, vilket innebär att indikatorer för djuromsorg inte längre är en del av redovisningen. Besök gärna vår hemsida: www.lantmannen.se/ansvar för mer information om hur vi arbetar med vårt ansvar eller för att ladda hem hela Årsredovisningen med Hållbarhetsredovisning.

Global Reporting Initiative (GRI)

Lantmännen redovisar sedan flera år enligt GRI:s riktlinjer, inklusive de branschspecifika riktlinjer som finns framtagna för livsmedelssektorn (GRI Food Processing sector supplement).

För denna vår nionde Årsredovisning med hållbarhetsredovisning har vi valt att redovisa enligt GRI:s version G3.1 tillämpningsnivå B, enligt egen bedömning. Ambitionen är att kontinuerligt fortsätta utveckla såväl arbete som rapportering kring hållbarhetsfrågorna. Vår avsikt är att framöver redovisa enligt GRI:s nya version G4. Mer om GRI www.globalreporting.org

Global Compact

Lantmännen undertecknade 2009 Global Compact, FN:s initiativ för ansvarsfullt företagande, och har därmed förbundit sig att implementera tio principer för ansvarsfullt företagande i verksamheten. Global Compact ställer krav på årlig redovisning av framsteg och prestanda, i form av en Communication on Progress (COP). Lantmännen Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning tillsammans med information på vår hemsida är utformad för att möta dessa krav. Mer om Global Compact och COP www.unglobalcompact.org/

Fråga om Hållbarhetsredovisningen

Kontakt: Claes Johansson
Chef Hållbar utveckling
Telefon: +46 (0)10 556 00 00
claes.johansson@lantmannen.com

Sourcing

Andel inköpt volym från leverantörer som uppfyller företagets sourcing policy (FP1)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP1 definieras enligt GRI.

- 1) Under implementeringsperioden som startade 2009 och pågick fram till juni 2013 definieras "uppfyller" som att leverantören har leverantörsuppförandekoden (SCoC – Supplier Code of Conduct) i sitt avtal, har blivit riskbedömd och har en godkänd självvärdering om de är medium eller högriskleverantörer.
- 2) Från och med juli 2013 definieras "uppfyller" som att leverantören har leverantörsuppförandekoden (SCoC – Supplier Code of Conduct) i sitt avtal och har en godkänd självvärdering och/eller revision.

Mål och resultat för implementeringsperioden

Startade 2009 pågick fram till juni 2013.

- 1) Alla leverantörer har SCoC i sitt avtal.
- 2) 100 % riskbedömning av befintliga* leverantörer (över 1 MSEK årlig inköpsvolym) utifrån SCoC.
- 3) Självvärdering av alla befintliga medium och högriskleverantörer (över 1 MSEK årlig inköpsvolym).

* befintliga = basåret 2009

	2013	2012	2011
Andel befintliga leverantörer (över 1 MSEK) som följts upp med riskbedömning/självvärdering	99 %	79 %	20 %

Nytt mål från juli 2013

- 1) Alla leverantörer har SCoC i sitt avtal.
- 2) Alla leverantörer (över 1 MSEK i årlig inköpsvolym) följs upp med självvärdering och/eller revision.

	2013	2012	2011
Andel inköpsvolym som uppfyller SCoC	93 %	84 %	66 %

Kommentar: För att prioritera arbetet under implementeringsperioden genomfördes en riskvärdering av alla befintliga leverantörer (över 1 MSEK i årlig inköpsvolym). Uppföljning genomfördes därefter

endast på de leverantörer som värderades som medium och högriskleverantör. Sedan implementeringsmålet uppnåddes i juni 2013 genomför vi uppföljning på alla leverantörer över 1 MSEK i årlig inköpsvolym, det vill säga även på låg riskleverantörer.

Utfallet gentemot alla leverantörer har följt upp sedan 2011, men blev sedan juli 2013 ett nytt mål som ersätter implementeringsmålet.

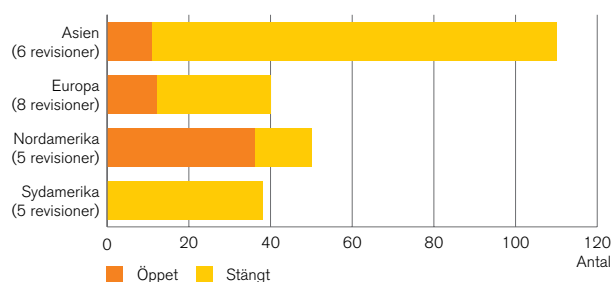
Arbetet med våra leverantörer beskrivs ytterligare på sidan 31-32 i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013 och på www.lantmannen.se/ansvar.

Antal genomförda revisioner utifrån leverantörsuppförandekoden och antal identifierade avvikelser per geografisk region och per område i leverantörsuppförandekoden

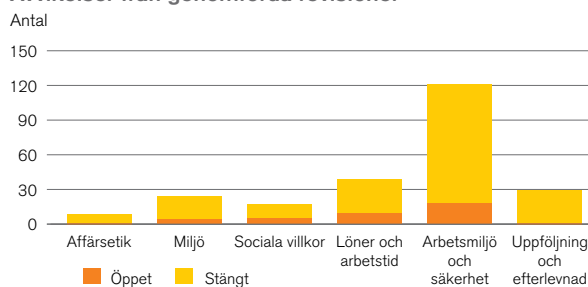
Definition: Antal genomförda revisioner enligt rutinen för leverantörsrevisioner. Antal identifierade avvikelser per geografisk region och per område i leverantörsuppförandekoden. Redovisade avvikelser är accepterade av den reviderade leverantören. Avvikelser ska korrigeras av leverantören inom en överenskommen tidplan.

Resultat: Under 2013 genomfördes 3 leverantörsrevisioner och 2 uppföljningsrevisioner. Sedan 2010 har 24 revisioner och 4 uppföljningsrevisioner genomförts.

Antal revisioner och identifierade avvikelser per region

Avvikelser från genomförda revisioner

Kommentar: Lantmännen har sedan 2010 genomfört 28 (24+4) leverantörsrevisioner i Europa, Asien, Nord- och Sydamerika. Vårt mål är att alla avvikelser som vi finner vid revisioner skall korrigeras/stängas av leverantören inom ett år. Diagrammen ovan visar totalt antal avvikelser från de revisioner vi genomfört och hur många av dessa som var korrigerade/stängda, respektive öppna vid årsskiftet. Flest avvikelser har vi funnit hos leverantörer i Asien och inom området Arbetsmiljö- och säkerhet.

Andel inköpt volym som uppfyller erkänd internationell standard för ansvarsfull produktion (FP2)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: FP2 definieras enligt GRI. Vi redovisar indikatorn för två av våra råvaror, soja och palmolja.

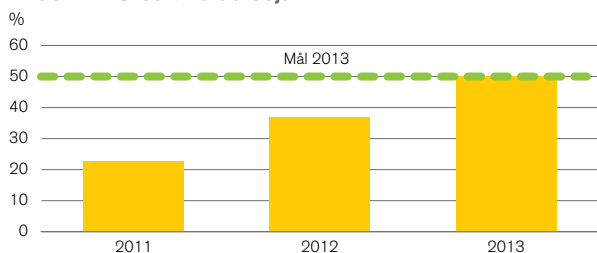
Andel RTRS certifierad soja som ingrediens i foder

Definition: Inköp RTRS soja, (ton/Totalt inköpt sojaprodukter, ton) * 100 = % RTRS soja.

RTRS = Round Table on Responsible Soy.

Mål: 50 % RTRS certifierad soja år 2013.

Andel RTRS-certifierad soja

Kommentar: Lantmännen fortsätter att driva på utvecklingen för en mer hållbar sojaproduktion. Lantmännen var ett av de första företagen i världen att köpa och RTRS – certifierad soja när den för första gången kom ut på marknaden år 2011 och ökade under 2012 andelen certifierad soja till 37 %. Målsättningen att nå 50 % år 2013 uppnåddes. För mer information om Round Table on Responsible Soy, www.responsiblesoy.org. Vårt arbete med soja beskrivs ytterligare på www.lantmannen.se/soja

Andel RSPO certifikat för palmolja som ingrediens i livsmedel

Definition: Inköp certifikat för RSPO palmolja, (ton/Totalt inköpt palmoljeprodukter, ton) * 100 = % RSPO palmoljecertifikat.

Mål: 100 % RSPO certifikat för palmoljeprodukter som ingrediens i livsmedel år 2011 uppnåddes.

Resultat: 100 % RSPO certifikat år 2013 (100% år 2012, 100 % år 2011).

Palmolja, volym och andel

	2013	2012	2011	2010
Inköpta volymer palmolja som ingrediens i livsmedel, ton	7 900	7 000	6 900	5 500
Andel RSPO certifikat för palmolja som ingrediens i livsmedel, %	100 %	100 %	100 %	17 %
Inköpta volymer av oljepalms biprodukter (palmkärne-expeller) som ingrediens i foder, ton	18 200	16 900	22 600	8 800

Kommentar: Målet omfattar palmolja som ingrediens i livsmedel, ej andra biprodukter från oljepalm som ingår som ingrediens i foder. Nu arbetar vi för att uppdatera vår palmoljestrategi för ansvarsfullt producerad palmolja och att sätta nya mål för segregerad RSPO certifierad palmolja med ökad spårbarhet till certifierade plantager. Den uppdaterade strategin ska också omfatta ansvarstagande för biprodukterna från oljepalm för vår foderproduktion.

För mer information om Round Table on Sustainable PalmOil, www.rspo.org och om handel med certifikat www.greenpalm.org

Ekonomi

Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde (EC1)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EC1 definieras enligt GRI som "Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde, inklusive intäkter, rörelsekostnader, ersättning till anställda, gåvor och andra samhällsinvesteringar, balanserad vinst samt betalningar till finansiärer och regeringar".

Resultat:

Ekonomiskt värde som skapats av Lantmännen för olika intressenter

MSEK	2013	2012	2011
Sålda produkter och tjänster	33 802	36 526	37 896
Anställda (personalkostnader)	4 938	5 322	5 419
Ägare (utdelning)	171	168	230
Ägare (återbäring och efterlikvid) ¹	127	120	110
Leverantörer (inköpta varor och tjänster)	27 392	30 265	30 770
Staten (betalda skatter)	104	117	106

¹ Enligt styrelsens förslag 2013

Mer information om skapat ekonomiskt värde till våra intressenter beskrivs i förvaltningsberättelsen i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013, sid 65 och framåt.

Finansiell påverkan, samt andra risker och möjligheter för organisationens aktiviteter, hänförliga till klimatförändringen (EC2)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EC2 definieras enligt GRI.

Resultat: I Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013 beskriver vi "Risker och riskhantering" på sidorna 26-30. Läs även om relaterad information "Råvarudriven omvärld" på sidorna 16-19, "Strategisk inriktning 2020" på sidorna 18-19, "Klimatmål" på sida 21, "Vår värdekedja" på sidorna 22-23, "Hållbar affärsutveckling och innovation" på sidorna 24-25 samt "Resurseffektivt varuflöde" på sidorna 31-33.

Omfattning av organisationens förmånsbestämda åtaganden (EC3)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EC3 definieras enligt GRI.

Resultat:

Förmånsbestämda pensionsplaner

MSEK	2013	2012
Fonderade planer		
Förmånsbestämda förpliktelser enligt svenska PRI Pensionsgaranti planer	1 774	2 032
Övriga förmånsbestämda förpliktelser	122	144
Förvaltningstillgångars verkliga värde	-1 767	-1 783
Summa nettovärde, fonderade planer	129	393
Ofonderade planer:		
Övriga ofonderade förpliktelser	39	39
Summa, ofonderade planer	39	39
Avsättning för pensioner, nettovärde	168	432

Ytterligare information om förmånsbestämda pensionsplaner beskrivs under not 23 på sidan 113 och not 47 på sidan 124 i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013.

Väsentligt finansiellt stöd från det allmänna (EC4)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: EC4 definieras enligt GRI.

Resultat:

Statliga stöd

MSEK	2013	2012
Erhållna bidrag som redovisats som intäkt	7	7
Erhållna bidrag som reducerat kostnader	6	18
Summa	13	25
Under året erhållna bidrag som reducerat värdet på anläggningstillgångar	11	0
Erhållna bidrag som redovisas som förutbetalad intäkt per bokslutsdagen	1	0

Materialanvändning (EN1fp)

Delvis redovisat enligt GRI

Våra främsta och prioriterade råmaterial summeras i tabellen samt definieras och redovisas ytterligare nedan. Andra typer av material som används i verksamheten såsom förpackningsmaterial redovisas inte i dagsläget.

	2013	2012	2011	2010
Andel Premium spannmål, %	9,1	8,2	2,0	4,6
Andel ekologisk spannmål, %	3,1	3,0	2,9	2,5
Andel svensk foderråvara, %	58	56	58	58
Andel RTRS certifierad soja som ingrediens i foder, %	50	37,1	22,6	0 ¹
Andel inköp GMO soja för försäljning direkt till kund av total sojavolym	0	0	0	3,8
Andel RSPO certifikat palmolja som ingrediens i livsmedel, %	100	100	100	17

¹ Tillgänglig på marknaden år 2011.

Andel Premium¹ spannmål

Definition:

(Premium, ton/Totalt invägt, ton) * 100 = % Premium¹.

Resultat:

	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Andel	9,1 %	8,2 %	2,0 %	4,6 %	9,1 %	10,2 %

Kommentar: Andelen Premium¹ spannmål ökade. Det beror främst på att det sedan 2012 blivit tillåtet att använda stråförkortningsmedlet, Moddus, i vete och havre. Den ökade efterfrågan kommer från kunder som fortsatt vill säkerställa odling av spannmål utan användning av stråförkortningsmedel. Indikatorn omfattar invägt spannmål till division Lantbruk. Mer information om våra spannmålskoncept hittar du på www.lantmannenlantbruk.se

¹ Spannmål som uppfyller kundspecifika krav.

Andel ekologisk spannmål

Definition: (Ekologisk spannmål, ton/Totalt invägt, ton) * 100 = % Ekologisk spannmål.

Resultat:

	2013	2012	2011	2010	2009
Andel	3,1 %	3,0 %	2,9 %	2,5 %	2,7 %

Kommentar: Invägningen av ekologisk spannmål till Lantmännen Lantbruk år 2013 var normal och efterfrågan stabil.

Andel svensk foderråvara

Definition: (Ursprung, ton/ Total, ton) * 100 = % av respektive ursprung.

Resultat: 58 % år 2013 (56 % år 2012, 58 % år 2011).

Kommentar: Andelen svenska råvaror är i stort sett oförändrad, 58 % (56 %), EU 26,7 % (26,5 %) och utanför EU 15,4 % (17,5 %). För några råvaror är ursprunget både svenskt och från EU. I dessa fall har en uppskattning gjorts av vilket ursprung som är det dominerande. Kvantitativt små råvaror och fodertillsatser med varierande ursprung har inte tagits med.

Importerad GMO soja för försäljning direkt till kunden, volym och andel

Definition: Volym importerad GMO soja, ton.

Andel (inköp av GMO soja, ton/totalt inköp av soja, ton) * 100 = % GMO soja.

Resultat:

	2013	2012	2011	2010	2009
Lantmännens volym GMO – soja, ton	0	0	0	6 432	6 598
Andel GMO-soja av Lantmännens totala sojavolym, %	0	0	0	3,8	3,6

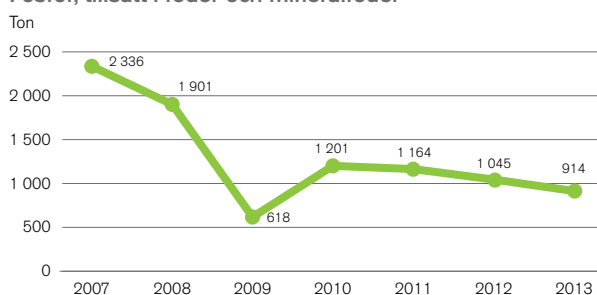
Kommentar: GMO soja slutade säljas till lantbrukare år 2011 då marknads krav ändrade sig. Vi säkerställer att sojan är GMO-fri genom att teckna avtal på GMO-fri soja och analysera mottagen vara.

Fosfor via foder i ton

Definition: Tillsatt fosfor i tillverkat foder och mineralfoder, ton.

Resultat: Mängden tillsatt fosfor år 2013 är 914 ton, vilket är i nivå med föregående år på 1 045 ton.

Fosfor, tillsatt i foder och mineralfoder

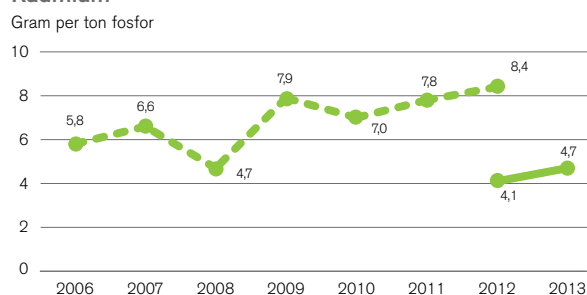
Kommentar: Fosforförbrukningen i form av tillsatt fosfor i foder fortsätter att minska. Från år 2007 till 2013 så har förbrukningen minskat med 60 %. Det finns fler olika anledningar till att man kan se denna dramatiska förändring. I foder till grisar och fjäderfä har tillsättande av enzymet fytas gjort att dessa djur bättre kan utnyttja den fosfor som finns naturligt i spannmålen. Till idisslare har en kartläggning av grovfodrets mineralinnehåll, som genomfördes år 2008, resulterat i ett underlag för att minska tillsatt mängd fosfor. Dessa åtgärder minskar mängden fosfor som tillsätts via fodret vilket i sin tur minskar risken för oönskat näringsläckage av fosfor från stallgödseln. En ökad användning av fosforrika råvaror som raps och agrodrank i kraftfodret har också bidragit till ett minskat behov av att tillsätta fosfor. Dessutom påverkar en minskad volym fabrikstillverkat foder år 2013 jämfört med 2007.

Kadmium i fosforgödsel

Definition: $X \text{ ppm Cd i fosfor} = \frac{\text{g/ton fosfor (i gödsel)}}{\text{Totalt ton fosfor (i gödsel)}} = \frac{\sum (\text{ton inköpt fosfor} * \text{kadmiumhalt, g/ton})}{\text{Totalt ton fosfor (i gödsel)}}$

Resultat: 4,7 gram kadmium per ton fosfor i gödsel år 2013.

Kadmium

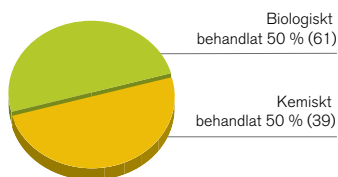
Kommentar: Från och med år 2012 inkluderar värdet för kadmiuminnehållet i mineralgödsel alla leveranser av gödsel till Lantmännen. Tidigare år har enbart båtleveranser redovisats, vilket motsvarar det högre värdet 8,4 för år 2012. Detta får effekten att medelvärdet sänks eftersom mineralgödsel med lägre kadmiuminnehåll (NP och NPK gödselmedel) tidigare ej har inkluderats. Vi har krav på låga kadmiumhalter vid inköphanteringen, de senaste åren har genomsnittet legat på den mycket låga nivån 4 till 8 ppm.

N=kväve, P=fosfor, K=kalium

Andel biologiskt1 behandlat utsäde

Definition: (biologiskt behandlat + obehandlat spannmålsutsäde, ton/Totalt producerat spannmålsutsäde, ton) * 100 = % biologiskt behandlat.

Biologiskt behandlat innebär att utsäde har behandlats med hjälp av naturliga mikroorganismer (Cedemon) eller värmebehandling (ThermoSeed) för att erhålla ökad motståndskraft mot skadegörare.

Mål: Att fortsätta utveckla biologisk (mha mikroorganismer eller termisk) behandling av utsäde för att minska användningen av kemisk behandling.

Resultat: Andelen obehandlat och biologiskt behandlat utsäde var 50 % år 2013 (61 % år 2012, 68 % år 2011, 63 % år 2010).

Kommentar: Minskningen beror på naturlig säsongsvariation eftersom förutsättningarna varierar från år till år. År med högt svamptryck minskar den biologiska behandling och vice versa. Inför vårsäsongen 2013 infördes skjutkraftstester på vårkorn för att säkerställa optimal betningsmetod för varje enskilt parti vilket gav minskad Cedemon behandling. Volymen ThermoSeed behandlat utsäde var oförändrad mellan åren.

Andel ekologiskt utsäde

Definition: (försäljning ekologiskt utsäde, ton/Total försäljning av utsäde, ton * 100 = % ekologiskt utsäde.

Resultat:

	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Andel	8,1 %	7,6 %	7,3 %	6,5 %	7,0 %	6,0 %

Kommentar: Svagt ökande efterfrågan på ekologiskt utsäde.

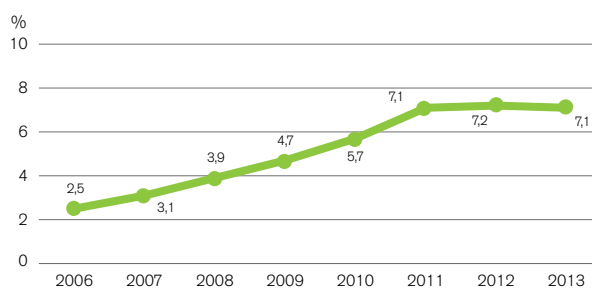
Andel ekologiskt foder

Definition:

(ekofoder, ton/total, ton) * 100 = % eko-foder.

Resultat: 7,1 % år 2013.

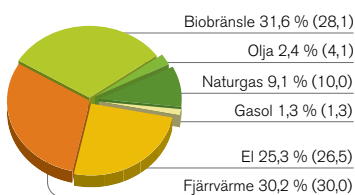
Ekologiskt foder

Kommentarer: Den ökade konsumtionen av ekologisk mjölk har inneburit att det tidigare överskottet har minskat och en bättre balans mellan efterfrågan och utbud av ekologisk mjölk råder. Det har dock inneburit att det inte kommit in fler ekologiska kor i systemet, även om konsumtionen har ökat. Även andelen eko ägg har varit stabil utan nämnvärd ökning under år 2013. Denna balansering av marknaden gör att den ökning vi sett av ekologiskt foder under de senaste åren stannade av under år 2013.

Energianvändning per energikälla (EN3 och EN4)

Definition: EN3 och EN4 definieras enligt GRI. Se respektive indikator för mer information.

Kommentar: Andelen fossil energi har minskat genom konvertering till biobränsle och försäljning av verksamheter med fossilbaserad energianvändning.

Direkt energianvändning per primär energikälla (EN3)

Delvis redovisat enligt GRI

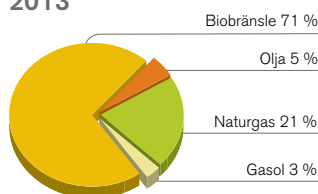
Definition: EN3 definieras enligt GRI.

Resultat:

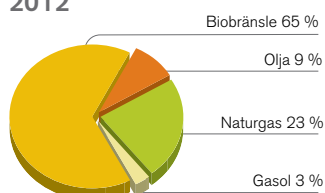
Energikälla	2013 GWh (TJ)	2012 GWh (TJ)	2011 GWh (TJ)	2010 GWh (TJ)
Olja	49 (175)	90 (324)	93 (334)	124 (446)
Naturgas	183 (659)	220 (791)	217 (781)	213 (767)
Gasol	26 (94)	29 (103)	28 (101)	28 (101)
Biobränsle	632 (2276)	614 (2212)	611 (2 201)	628 (2 261)
Stadsgas	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Total	890 GWh (3 204 TJ)	952 GWh (3 429 TJ)	949 GWh (3 418 TJ)	993 GWh (3575 TJ)

GWh (GigaWatt Hour), TJ (terajoule)

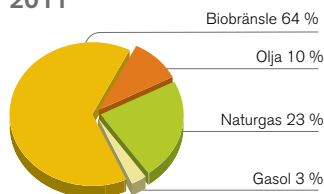
2013

2012

2011

Kommentar: Indikator inkluderar energianvändning i produktionsanläggningar inom division Lantbruk, Livsmedel och Energi. Andelen fossila bränslen har minskat under året vilket är i linje med Lantmännens mål om en hållbar energianvändning.

Indirekt energianvändning per primär energikälla (EN4)

Delvis redovisat enligt GRI

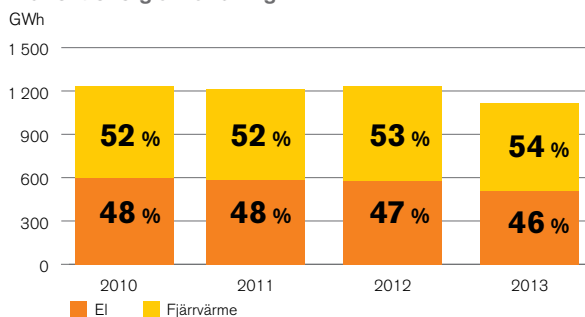
Definition: EN4 definieras enligt GRI.

Resultat:

Energikälla	2013 GWh (TJ)	2012 GWh (TJ)	2011 GWh (TJ)	2010 GWh (TJ)
El	507 (1824)	577 (2 079)	584 (2 102)	598 (2 153)
Fjärrvärme	605 (2179)	654 (2 354)	625 (2 249)	638 (2 297)
Total	1 112 GWh (4 003 TJ)	1 231 GWh (4433 TJ)	1 208 GWh (4 350 TJ)	1 236 GWh (4 450 TJ)

GWh (GigaWatt Hour), TJ (terajoule)

Indirekt energianvändning

Kommentar: Indikator inkluderar energianvändning i produktionsanläggningar inom division Lantbruk, Livsmedel och Energi. Användningen av el och fjärrvärme har minskat som ett resultat av energieffektivisering och försäljning av verksamheter.

Minskad energianvändning genom sparande och effektivitetsförbättringar (EN5)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN5 definieras enligt GRI.

Resultat: Lantmännens systematiska energieffektivisering är integrerat i arbetssättet LEAD. Som står för "Learn, Engage, Analyze, Do" och är en metod för konkret förbättringsarbete, där varje medarbetares delaktighet, kunskap och engagemang är central. Minskat svinn, kortare ledtider och mer effektiv materialanvändning är viktiga fokusområden.

Under 2013 har arbetet med energieffektivisering tydligare integrerats som en del i förbättringsarbetet. Bland annat har utbildningar inom energianalys genomförts under året för LEAD- och förbättrings-samordnare inom Lantmännen Lantbruk. Nedbrutna mål och månadsvis uppföljning på anläggningsnivå är också ett viktigt framsteg som gjorts under 2013.

Ytterligare information om vårt arbete med klimatfrågan och effektiva resursanvändning beskrivs på sidorna 31-33 i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013 och på www.lantmannen.se/ansvar

Initiativ för att tillhandahålla produkter och tjänster som är energieffektiva eller baserade på förnybar energi (EN6)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN6 definieras enligt GRI.

Resultat:

Produkter baserade på förnybar energi

Lantmännens division Energi är ett av Sveriges ledande bioenergiföretag med tillverkning av förnybar energi och gröna industriprodukter. Exempel på produkter är drivmedelsetanol, fjärrvärme, värmepellets samt alkylatbensin.

Ytterligare information beskrivs på sidorna 48-51 i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013 och www.lantmannen.se/omlantmannen

Total direkt och indirekt utsläpp av växthusgaser, i vikt (EN16)

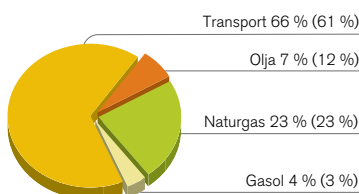
Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN16 definieras enligt GRI.

Resultat:

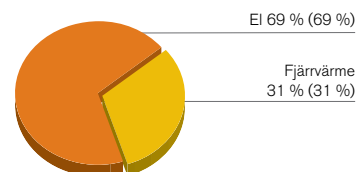
Ton CO ₂	2013	2012	2011	2010
Direkta emissioner	162 696	195 569	205 273	189 395
Indirekta emissioner	137 379	204 400	203 356	196 057
Total	300 075	399 969	408 629	385 452

Fördelning direkta emissioner per energikälla

Direkta utsläpp av växthusgaser har minskat under år 2013 tack vare minskade emissioner från transporter och minskad användning av fossila bränslen.

Fördelning indirekta emissioner per energikälla

Indirekta utsläpp av växthusgaser har minskat under år 2013, som ett resultat av energieffektivisering, försäljning av verksamheter samt förändrad bränslemix för fjärrvärmeproduktion.

Koldioxidutsläpp, totalt, per förädlingsvärde och per omsättning

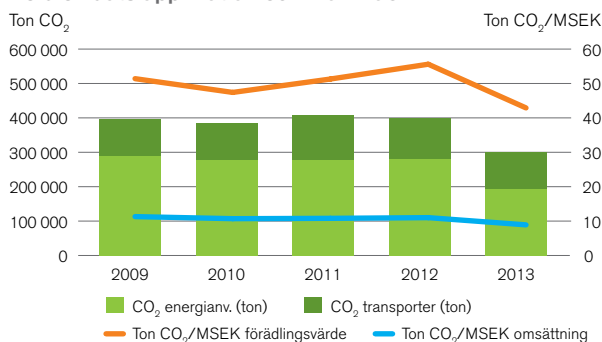
Definition: Koldioxidutsläpp (CO₂): totalt, tusen ton; ton per MSEK förädlingsvärde; ton per MSEK omsättning

Mål: Koldioxidutsläppen ska minska med 40 % i relation till omsättning och förädlingsvärdet mellan 2009 och 2020. Delmålet för år 2013 är 15 %.

Resultat:

	2013	2012	2011	2010	2009
CO ₂ energianvändning (tusen ton)	194	280	279	279	289
CO ₂ transporter (tusen ton)	106	120	130	106	106
ton CO ₂ /MSEK förädlingsvärde	42,9	55,6	51,3	47,4	51,4
Mål 2013	43,7	43,7	43,7	43,7	43,7
Mål 2020	30,8	30,8	30,8	30,8	30,8
ton CO ₂ /MSEK omsättning	8,9	11,0	10,8	10,7	11,3
Mål 2013	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6
Mål 2020	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8

Koldioxidutsläpp – utfall och målnivåer

Kommentar: De koldioxidrelaterade nyckeltalen har förbättrats betydligt under 2013 vilket resulterat i att delmålet om en minskning med 15 % har uppnåtts. Flera fossileldade anläggningar har konverterats till biobränsle och många projekt för att effektivisera energianvändningen har genomförts. Ytterligare orsaker till minskade emissioner är försäljning av verksamheter med fossilbaserad energianvändning samt ett ökat fokus på klimatprestanda vid energiupphandling.

Initiativ för att minska utsläppen av växthusgaser, i vikt samt uppnådd minskning (EN18)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN18 definieras enligt GRI.

Resultat: Initiativ för att minska utsläppen av växthusgaser genomförs på både i det dagliga arbetet och mer strategiskt på längre sikt.

Produkter baserade på förnybar energi

Lantmännens division Energi är ett av Sveriges ledande bioenergiföretag med tillverkning av förnybar energi. Exempel på produkter är drivmedelsetanol, fjärrvärme, värmepellets samt alkylatbensin. För mer om "Division Energi" se sidorna 48-51 i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013.

Utfasning av eldningsolja

Vi har hittills minskat användningen av eldningsolja med cirka 65 procent jämfört med startåret för Lantmännens klimatmål 2009, genom konvertering till biobränslen men också som resultat av att vissa anläggningar avyttrats eller lagts ned under åren. Det återstår nu ett tjugotal anläggningar, flertalet är mindre anläggningar i Sverige. Vi arbetar nu med att ta fram en plan för hur eldningsoljan kan bytas ut även i dessa.

Energieffektivisering

Lantmännens systematiska energieffektivisering är integrerat i arbetssättet LEAD. Som står för "Learn, Engage, Analyze, Do" och är en metod för konkret förbättringsarbete, där varje medarbetares delaktighet, kunskap och engagemang är central. Minskat svinn, kortare ledtider och mer effektiv materialanvändning är viktiga fokusområden. Under 2013 har arbetet med energieffektivisering tydligare integrerats som en del i förbättringsarbetet. För mer om "Resurseffektivt varuflöde" se sidorna 31-33.

Ytterligare information om "Vår värdekedja" och vår påverkan på miljö samt arbete för att minska påverkan se sidorna 22-23, om "Hållbar affärsutveckling" se sidorna 24-25 i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013 samt på www.lantmannen.se/ansvar

Monetärt värde av betydande böter följd av brott mot miljölagstiftning och bestämmelser (EN28)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN28 definieras enligt GRI.

Resultat: Under 2013 mottogs beslut från åklagare med ursprung i fyra förelägganden som uppstått under åren 2007-2009, 2011 och 2012. Ingen miljökada uppstod och inget åtal gick till domstol.

- 2007-2009 Anmälan av produkter till KEMI – företagsbot 250 000 kr.
- 2011 Rutiner för hantering av släckvatten vid händelse av brand – bristen medförde en företagsbot 50 000 kr.
- 2011 Brister i kemikalielagring – företagsbot sattes till 50 000 kr.
- 2012 Förändring i restprodukts egenskaper – ärendet las ner.

Lantmännen har efter samråd med åklagaren accepterat besluten och valt att ej överklaga.

För bakomliggande orsaker till samtliga fyra ärenden har rutiner och instruktioner framtagits eller förtydligats och intern utbildning utförts för att undvika upprepning.

Väsentlig miljöpåverkan genom transport av produkter och andra varor (EN29)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: EN29 definieras enligt GRI.

Resultat:

För utfall av koldioxidutsläpp från transporter se indikatorn "Koldioxidutsläpp totalt, per förädlingsvärde och per omsättning, tusen ton per MSEK omsättning och förädlingsvärde"(ovan).

Vi arbetar löpande med att optimera våra transporter och övergå till miljöanpassade bränslen och transportsätt. De positiva miljöeffekterna av detta motverkas dock av pågående struktumvandling i vår verksamhet. Trenden mot centralisering med färre anläggningar innebär ökade transporter. Att tillsammans med våra transportleverantörer utveckla nya lösningar är en central del i arbetet framåt. Ett exempel från året är:

Med biodiesel i tankarna

Lantmännen Cerealia har tillsammans med åkeriet HNT i Ängelholm utvecklat mer miljöanpassade lastbilstransporter. Under våren 2013 började tre nya lastbilar användas, unikt designade för transporter åt Lantmännen. Lastbilarna kör på biodiesel, RME, och ersätter tidigare järnvägstransporter mellan kvarnarna i Malmö och Uppsala. Då järnvägstransport inte längre är möjlig på denna sträcka, blev det nödvändigt att hitta ett miljömässigt acceptabelt alternativ. Miljöengagemang från stora bagerikunder har också varit pådrivande i satsningen för övergång till förnybara bränslen. RME görs av rapsolja och ger i jämförelse med vanlig diesel minskade utsläpp av koldioxid.

Arbetsmiljö och sociala villkor

Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region (LA1)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: Medelantal anställda = totalt antal arbetade timmar dividerat med företagets eller landets normala årsarbetstid för en heltidsanställd.

Resultat: 9 133 medelantal anställda, varav 71 % män och 29 % kvinnor per den sista december 2013.

Anställda och personalkostnader

Medelantal anställda	2013	varav kvinnor	2012	varav kvinnor
Koncernen				
Sverige	4 082	28 %	4 522	28 %
Danmark	1 504	28 %	1 993	29 %
Tyskland	726	24 %	802	25 %
Storbritannien	669	24 %	657	23 %
Polen	446	36 %	497	30 %
Norge	440	31 %	451	31 %
Belgien	380	30 %	382	32 %
Ukraina	241	57 %	239	57 %
USA	207	29 %	213	31 %
Ryssland	168	51 %	159	52 %
Lettland	61	19 %	142	30 %
Finland	63	18 %	63	17 %
Ungern	72	53 %	57	65 %
Estland	35	17 %	34	15 %
Nederländerna	17	12 %	13	8 %
Litauen	11	8 %	11	9 %
Spanien	7	57 %	9	33 %
Frankrike	4	0 %	4	0 %
Irland	0	0 %	1	0 %
Totalt i koncernen	9 133	29 %	10 249	30 %
Moderföretaget				
Sverige	1 262	36 %	1 244	37 %
Totalt i Moderföretaget	1 262	36 %	1 244	37 %

Ytterligare information på sidorna 96-98 (Not 5) i Lantmännens Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013.

Kommentar: Redovisar inte uppdelning per anställningsform.

Omfattning av skador, arbetsrelaterade sjukdomar och sjukfrånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödsolyckor per region (LA7)

Fullständigt redovisat enligt GRI

Sjukfrånvaro totalt i koncernen

Definition: Sjukfrånvaron anges i % av ordinarie arbetstid.

Resultat:

Sjukfrånvaro %	2013	2012	2011	2010
Koncern, totalt	3,7	3,8	3,7	4,0
Division Lantbruk	3,1	2,3	2,6	n.a.
Division Maskin	3,2	3,1	2,9	n.a.
Division Livsmedel	4,5	4,6	4,5	n.a.
Division Energi	2,5	2,3	1,5	n.a.
Fastigheter	0,4	0,3		

Sjukfrånvaro

% av total arbetstid	2013	2012	2011	2010
Kvinnor	4,7	4,7	4,7	4,6
Män	3,4	3,5	3,3	3,8
Total	3,7	3,8	3,7	4,0

Olycksfall

Definition & avgränsning:

- Icke dödliga eller dödliga olycksfall uppkomna under arbetet.
- Olycksfall där konsekvenserna resulterar i minst en förlorad schemalagd dag efter att olycksfallet inträffat.
- Färdolycksfall (till och från arbetet) ingår ej.
- Olycksfallsfrekvens/Injury Rate (IR).

Olyckor per miljon arbetade timmar: totalt antal olyckor/totalt faktiskt arbetade timmar för alla medarbetare * 1 000 000 timmar = x antal olyckor per miljon arbetade timmar.

Målgrupp: Den totala arbetsstyrkan inom varje division och land samt oberoende entreprenörer som arbetar på arbetsplatsen vars organisation är ansvarig för den generella arbetsmiljön och säkerheten.

Resultat:

Olyckor och tillbud

	2013	2012	2011	2010
Antal dödsfall på grund av olycka i arbetet	0	0	0	0
Antal olycksfall ¹	262	327	313	326
Olycksfallsfrekvens ²	15,2	20,2	24,4	22,0
Antal inrapporterade tillbud ³	2 488	1 555	915	1 005
Antal tillbud per olycksfall (med frånvaro)	9,5	4,8	2,9	3,1

1. Arbetsrelaterad olycka som resulterar i minst en dags frånvaro efter att olycksfallet inträffat.
2. Olycksfallsfrekvensen definieras som antal olyckor per miljoner arbetstimmar (faktiskt arbetade timmar).
3. Tillbud definieras som önskad händelse som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall.

Olycksfallsfrekvens: 15,2. Vanligast förekommande olyckstyp är typ 3 av Arbetsmiljöverkets kategorier (den skadade föll). Inga dödsfall har inrapporterats.

Kommentar: Antalet rapporterade olyckor under 2013 var 262 stycken, vilket är en minskning med cirka 20 % jämfört med 2012 som var 327 stycken. Resultatet visar en positiv utveckling och ska även ses med bakgrund av de insatser som genomförts under året avseende utbildningar, arbetsmiljörevisioner, riskbedömningar samt ett fungerande arbetsmiljönätverk/processteam. Lantmännens Injury rate har nu sänkts ytterligare till 15,2 (20,2) kan jämföras med svensk branschstatistik för t.ex. kategori Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksvarutillverkning med olycksfallsfrekvens 25 (2011).

Tillbud

Definition: En önskad händelse som hade kunnat leda till ohälsa eller olycksfall.

Avgränsning: Gäller under arbete.

Målgrupp: Den totala arbetsstyrkan inom varje division och land.

Kommentar: Lantmännens målsättning är lägst 10 rapporterade tillbud per olycka. Under 2013 ökade tillbudsrapporteringen markant (cirka 38 %), från 1 555 år 2012 till 2 488 år 2013 med resultatet 9,5 rapporterade tillbud per olycka. Detta är mycket positivt i arbetet med att förebygga olyckor.

Det är dock fortsatt ojämnt fördelat i verksamheten avseende antalet rapporterade tillbud och det kan antas bero på olika kultur och synsätt på förbättringar. Generellt gäller att där stort fokus läggs på tillbudsrapportering och systematiskt arbetsmiljöarbete finns också stort fokus på förbättringar.

Den vanligaste kategorin av tillbud är enligt Lantmännens kategori Typ 2. Tillbudet antas bero på utrustning, anordning, maskin, produkt, material, underhåll, maskin.

Friskgrupp

Definition & avgränsning: Antal medarbetare som enligt Lantmännens hälsoscreeningsenkät befinner sig i friskgruppen/totalt antal personer som deltagit i hälsoscreeningen.

Medarbetare som befinner sig i friskgruppen antas kunna prestera en hel arbetsdag och fortfarande har ork över till sin fritid. En deltagare befinner sig i friskgruppen om den uppfyller samtliga kriterier nedan;

- A. Uppskattar sin hälsa till minst 3 på en skala mellan 1–5 (1 = mycket dåligt och 5 = mycket bra).
- B. Bedömer sig orka minst lika mycket som andra i sin ålder.
- C. Röker inte dagligen.
- D. Uppger sig motionera minst 1 gång per vecka eller uppger att de motionerar då och då och samtidigt skattar sin hälsa till 4 eller 5 samt bedömer att de orkar mer än andra i sin ålder.

Målgrupp: Under perioden 2009-2011 har 4 666 medarbetare genomfört hälsoscreening, åtminstone en gång.

Resultat: (enligt senast genomförd hälsoscreening) I dagsläget befinner sig 58,4 % i friskgruppen och målet är 75 %. Olika aktiviteter genomförs inom hälsoområdet för att förbättra resultatet. Under 2013 genomfördes nya omgångar av Hälsoscreening som fortsätter in i 2014, därför kommer ett uppdaterat Sverige resultat inte att finnas förrän under 2014.

Andel anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling (LA 12)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: LA 12 definieras enligt GRI.

Varje chef inom Lantmännen ska ha medarbetarsamtal med sina medarbetare minst en gång om året. Detta berör samtliga medarbetare i koncernen och följs upp i medarbetarundersökningen Insikt.

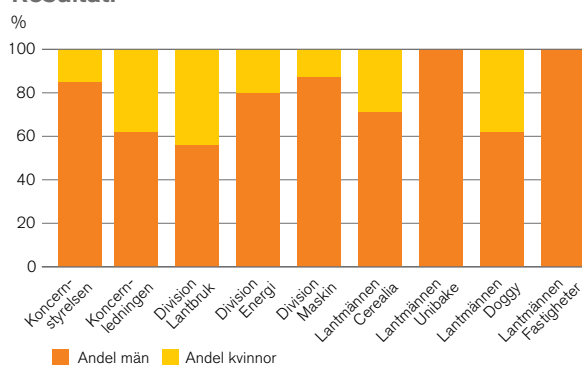
Resultat: Undersökningen som genomfördes 2013 visar att 76 % (2011: 75 %) av medarbetarna har haft medarbetarsamtal. Merparten av dessa är nöjda med kvalitén på samtalen, dock kommer detta fortsatt vara ett prioriterat utvecklingsområde.

Sammansättning av styrelse och ledning nedbrutet på kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer (LA13)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: LA 13 definieras enligt GRI.

Resultat:

Kommentar: Redovisar inte sammansättning utifrån minoritetsgrupptillhörighet.

Mänskliga rättigheter

Procent av betydande leverantörer och underleverantörer som har granskats avseende efterlevnad av mänskliga rättigheter, samt vidtagna åtgärder (HR2)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: HR2 definieras enligt GRI

Hantering av frågan i leverantörsledet:

Vår leverantörsuppförandekod innehåller övergripande riktlinjer för hur vi ser på ansvarsfullt företagande och definierar också vilka krav vi ställer på våra leverantörer. Att stödja och respektera mänskliga rättigheter ingår i ett av fyra områden.

Vi ställer krav på att alla leverantörer ska acceptera leverantörsuppförandekoden och följer löpande upp alla leverantörer med över 1 MSEK i årlig inköpsvolym. För leverantörer som bedöms som betydande genomför vi riktade revisioner på plats. Mänskliga rättigheter ingår som ett av de områden som revideras.

Resultat: Om vi vid dessa revisioner upptäcker avvikelser mot vår leverantörsuppförandekod skall leverantören upprätta en tidsatt handlingsplan för att åtgärda avvikelsen. Handlingsplanen och åtgärderna följs upp. Om en leverantör inte har åtgärdat avvikelsen trots upprepande påminnelser har vi rätt att säga upp avtalet. För mål och utfall se indikatorer under FP1.

Utbildning av medarbetare i frågor rörande mänskliga rättigheter (totalt antal timmar samt andel utbildade medarbetare) (HR3)

◐ Delvis redovisat enligt GRI

Definition: HR3 definieras enligt GRI.

Vår Uppförandekod innehåller övergripande riktlinjer för ansvarsfullt företagande. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive föreningsfrihet, arbetstid, löner, tvångsarbete, barnarbete, diskriminering och förtryck, ingår som ett av fem områden. Alla medarbetare utbildas i uppförandekoden. En e-utbildning med övningar som speglar tänkbara dilemman och situationer finns tillgänglig på sju språk.

Mål: Alla nyanställda inom Lantmännen ska genomföra e-utbildningen i vår uppförandekod inom 3 månader efter anställning.

Resultat: 80 % av anställda har genomfört utbildningen i Lantmännens uppförandekod. (88 % år 2012, 93 % 2011, 83 % 2010).

Kommentar: Under året har andelen som genomfört utbildningen minskat något.

Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder (HR4)

◐ Delvis redovisat enligt GRI

Definition: HR4 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga fall av diskriminering har rapporterats.

Verksamheter eller leverantörer där betydande risker identifierats vad gäller fackföreningsfrihet, och vidtagna åtgärder (HR5)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: HR5 definieras enligt GRI.

Hantering av frågan i leverantörsledet:

Vår leverantörsuppförandekod innehåller övergripande riktlinjer för hur vi ser på ansvarsfullt företagande och definierar också vilka krav vi ställer på våra leverantörer. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive föreningsfrihet, ingår som ett av fyra områden.

Resultat för leverantörer:

Vi har granskat 93 % av inköpsvolymen och genomfört 24 revisioner. Om vi vid dessa revisioner upptäcker avvikelser mot vår leverantörsuppförandekod skall leverantören upprätta en tidsatt handlingsplan för att åtgärda avvikelsen. Handlingsplanen och åtgärderna följs upp. Om en leverantör inte har åtgärdat avvikelsen trots upprepande påminnelser har vi rätt att säga upp avtalet. För mål och utfall se indikatorer under FP1.

Hantering av frågan i egen verksamhet:

Vår Uppförandekoden innehåller övergripande riktlinjer för ansvarsfullt företagande. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive föreningsfrihet, ingår som ett av fem områden. Alla medarbetare utbildas i uppförandekoden. En e-utbildning med övningar som speglar tänkbara dilemman och situationer finns tillgänglig på sju språk.

Övergripande riskbedömningar uppdateras årligen utifrån tillgängliga och oberoende internationella riskindex på området (se referenser nedan).

Regelbunden uppföljning av arbetsmiljöarbetet sker sedan 2009 i samtliga verksamheter. Det genomförs cirka 50 skadeförebyggande besiktningar på plats på Lantmännens produktionsanläggningar, främst med fokus på finansiella risker men även med fokus på arbetsmiljö.

Sedan 2012 finns en så kallad whistleblower-funktion i de svenska och danska verksamheterna. Det innebär att medarbetare på ett anonymt och tryggt sätt kan rapportera om förhållanden i verksamhetens som strider på lagar, regler och riktlinjer enligt vår uppförandekod. Implementering av motsvarande whistleblower-funktion pågår i Norge, Finland och Storbritannien.

Resultat för egen verksamhet:

Enligt oberoende internationella riskindex har Ryssland identifierats som högrisk land vad gäller tvångsarbete. Vi har en del av vår livsmedelsverksamhet i Ryssland, men har inte några indikationer på problem vad gäller tvångsarbete. Under år 2013 genomförde 80 % (88 % år 2012) av alla anställda utbildningen i Lantmännens uppförandekod. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive föreningsfrihet, ingår som ett av fem områden i e-utbildningen.

Referens

Global Freedom of Association Score, Freedom house. These scores in turn are determined by the sum of the scores for three subindicators:

1. *Freedom of assembly, demonstration, and open public discussion;*
2. *Freedom for nongovernmental organizations;*
3. *The right of trade unions to exist independent of the state and the existence of effective collective bargaining.*

<http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-world>

Verksamheter eller leverantörer där betydande risker för barnarbete identifierats, och vidtagna åtgärder (HR6)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: HR6 definieras enligt GRI.

Hantering av frågan i leverantörsledet

Vår leverantörsuppförandekod innehåller övergripande riktlinjer för hur vi ser på ansvarsfullt företagande och definierar också vilka krav vi ställer på våra leverantörer. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive barnarbete, ingår som ett av fyra områden.

Vi ställer krav på att alla leverantörer ska acceptera leverantörsuppförandekoden och följer löpande upp alla leverantörer med över 1 MSEK i årlig inköpsvolym. För leverantörer som bedöms som betydande genomför vi riktade revisioner på plats. Barnarbete ingår som ett av de områdes som revideras.

Resultat för leverantörer:

Vi har granskat 93 % av inköpsvolymen och genomfört 24 revisioner. Om vi vid dessa revisioner upptäcker avvikelser mot vår leverantörsuppförandekod skall leverantören upprätta en tidsatt handlingsplan för att åtgärda avvikelsen. Handlingsplanen och åtgärderna följs upp. Om en leverantör inte har åtgärdat avvikelsen trots upprepande påminnelser har vi rätt att säga upp avtalet. För mål och utfall se indikatorer under FP1.

Hantering av frågan i egen verksamhet:

Vår Uppförandekoden innehåller övergripande riktlinjer för ansvarsfullt företagande. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive barnarbete, ingår som ett av fem områden. Alla medarbetare utbildas i uppförandekoden. En e-utbildning med övningar som speglar tänkbara dilemman och situationer finns tillgänglig på sju språk.

Övergripande riskbedömningar uppdateras årligen utifrån tillgängliga och oberoende internationella riskindex på området (se referenser nedan).

Regelbunden uppföljning av arbetsmiljöarbetet sker sedan 2009 i samtliga verksamheter. Det genomförs cirka 50 skadeförebyggande besiktningar på plats på Lantmännens produktionsanläggningar, främst med fokus på finansiella risker men även med fokus på arbetsmiljö.

Sedan 2012 finns en så kallad whistleblower-funktion i de svenska och danska verksamheterna. Det innebär att medarbetare på ett anonymt och tryggt sätt kan rapportera om förhållanden i verksamhetens som

strider på lagar, regler och riktlinjer enligt vår uppförandekod. Implementering av motsvarande whistleblower-funktion pågår i Norge, Finland och Storbritannien.

Resultat för egen verksamhet:

Enligt oberoende internationella riskindex har Ryssland och Ukraina identifierats som högrisk land vad gäller barnarbete. Vi har en del av vår livsmedelsverksamhet i Ryssland, men har inte några indikationer på problem vad gäller barnarbete. Under år 2013 genomförde 80 % (88 % år 2012) av alla anställda utbildningen i Lantmännens uppförandekod. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive barnarbete, ingår som ett av fem områden i e-utbildningen.

Referens

Maplecroft, Child labour Index

An index guided by relevant ILO conventions on child labour to enable companies to identify and evaluate risks relating to child labour within their supply chains, operations and distribution networks. Maplecroft also recognises the vulnerability of 15-18 year olds whose work is illegal under international law if it is hazardous to health and well-being and captures this within this index if the datasets are available.

<http://maplecroft.com/about/news/child-labour-index.html>

Verksamheter eller leverantörer där betydande risker för tvångsarbete identifierats, och viktiga åtgärder (HR7)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: HR7 definieras enligt GRI.

Hantering av frågan i leverantörsledet

Vår leverantörsuppförandekod innehåller övergripande riktlinjer för hur vi ser på ansvarsfullt företagande och definierar där också vilka krav vi ställer på våra leverantörer. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive tvångsarbete, ingår som ett av fyra områden.

Vi ställer krav på att alla leverantörer ska acceptera leverantörsuppförandekoden och följer löpande upp alla leverantörer med över 1 MSEK i årlig inköpsvolym. För leverantörer som bedöms som betydande genomför vi riktade revisioner på plats. Tvångsarbete ingår som ett av de områden som revideras.

Resultat för leverantörer:

Vi har granskat 93 % av inköpsvolymen och genomfört 24 revisioner. Om vi vid dessa revisioner upptäcker avvikelser mot vår leverantörsuppförandekod

skall leverantören upprätta en tidsatt handlingsplan för att åtgärda avvikelserna. Handlingsplanen och åtgärderna följs upp. Om en leverantör inte har åtgärdat avvikelserna trots upprepade påminnelser har vi rätt att säga upp avtalet. För mål och utfall se indikatorer under FP1.

Hantering av frågan i egen verksamhet:

Vår Uppförandekoden innehåller övergripande riktlinjer för ansvarsfullt företagande. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive tvångsarbete, ingår som ett av fem områden. Alla medarbetare utbildas i uppförandekoden. En e-utbildning med övningar som speglar tänkbara dilemman och situationer finns tillgänglig på sju språk.

Övergripande riskbedömningar uppdateras årligen utifrån tillgängliga och oberoende internationella riskindex på området (se referenser nedan).

Regelbunden uppföljning av arbetsmiljöarbetet sker sedan 2009 i samtliga verksamheter. Det genomförs cirka 50 skadeförebyggande besiktningar på plats på Lantmännens produktionsanläggningar, främst med fokus på finansiella risker men även med fokus på arbetsmiljö.

Sedan 2012 finns en så kallad whistleblower-funktion i de svenska och danska verksamheterna. Det innebär att medarbetare på ett anonymt och tryggt sätt kan rapportera om förhållanden i verksamhetens som strider på lagar, regler och riktlinjer enligt vår uppförandekod. Implementering av motsvarande whistleblower-funktion pågår i Norge, Finland och Storbritannien.

Resultat för egen verksamhet: Enligt oberoende internationella riskindex har Ryssland identifierats som högrisk land vad gäller tvångsarbete. Vi har en del av vår livsmedelsverksamhet i Ryssland, men har inte några indikationer på problem vad gäller tvångsarbete. Under år 2013 genomförde 80 % (88 % år 2012) av alla anställda utbildningen i Lantmännens uppförandekod. Arbetsmiljö och sociala villkor, inklusive tvångsarbete, ingår som ett av fem områden i e-utbildningen.

Referens www.maplecroft.com

The countries are categorized based on different aspects such as the Human Rights Risk Index, Human Rights Complicity Risk Index, Human Security Risk Index, Labour Rights and Protection and Risk Index Civil Liberties Risk Index. The assignment has since been compared with the Transparency International index of country risk for corruption and a country categorization from FTSE4Good IBEX Index www.ftse.com concerning the risk of human rights.

Samhälle

Hälsosamma och prisvärda livsmedel (FP4)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP4 definieras enligt GRI.

Resultat: Lantmännen satsar totalt cirka 300 MSEK per år på forskning och utveckling. Livsmedel och förpackningar är en av tre prioriterade strategiska områden för Lantmännens forskningsstiftelser. Läs mer om olika forskningsområden och projekt på sidorna 24-25 och 41 i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning år 2013 samt www.lantmannen.se/omlantmannen

Procentandel och totala antalet affärsenheter som analyserats avseende risk för korruption (SO2)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO2 definieras enligt GRI. Affärsetik ingår som ett område i uppförandekoden. Vi genomför årligen övergripande riskbedömningar utifrån tillgängliga och oberoende internationella riskindex.

Resultat: En övergripande riskscreening har genomförts för Lantmännens verksamhet under året. Resultatet rapporterades till Lantmännens koncernledning och koncernstyrelse. Ett antal av affärsområdena har genomfört en egen analys av riskscreeningsresultatet med åtföljande åtgärdsplan. En egen analys kommer att krävas av samtliga affärsområden från och med 2014 och framåt.

Utifrån den övergripande riskscreeningen av Lantmännens verksamhet ligger tyngdpunkten av verksamheten i länder och branscher med relativt låga risker. Vi har dock livsmedelsverksamhet i Ryssland och Ukraina som, enligt riskindex, identifierats som högriskland vad gäller korruption.

Förebyggande arbete genom uppförandekodsutbildning, riktad information och utbildning inom konkurrensrätt har genomförts. Systematisk uppföljning av efterlevnad av Anti-korruptionspolicy genomförs årligen genom att bolagen besvarar ett antal frågor. 100 % av tillfrågade bolag (49 st) besvarade dessa frågor avseende år 2013. Arbetet med riskhantering och styrning beskrivs ytterligare på sidorna 26-30 i Årsredovisning med Hållbarhetsredovisning 2013.

Referens

Transparency international worldwide corruption perceptions ranking of countries.

<http://www.transparency.org/research/cpi/overview>

Procentandel av de anställda som genomgått utbildning avseende motverkan mot korruption (SO3)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: SO3 definieras enligt GRI.

Resultat: 80 % (88 % år 2012) av anställda har genomfört utbildningen i Lantmännens uppförandekod. Uppförandekoden innehåller övergripande riktlinjer för ansvarsfullt företagande. Affärsetik, inklusive anti-korruption, ingår som ett av fem områden. Utbildningen finns tillgänglig på sju språk.

I augusti år 2012 antog Lantmännens koncernstyrelse dessutom en koncernövergripande anti-korruptions policy. Policyn är under implementering i affärsverksamheten. Utbildningsinsatser genomförs löpande med fokus på särskilt utsatta befattning och länder samt nyckelpersoner. Avseende 2013 har 50 % av bolagen angett att de har "identified and trained such employees that are in need of training in order to prevent corruption".

Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter (SO4)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO4 definieras enligt GRI.

Resultat: Enstaka incidenter har rapporterats och åtgärdats.

Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying (SO5)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: SO5 definieras enligt GRI.

Resultat: Lantmännens verksamhet påverkar och påverkas av många. Vi eftersträvar en aktiv och lyhörd dialog med viktiga aktörer i hela vår värdekedja. Vi deltar i samhällsdebatten och driver för oss relevanta sakfrågor i många olika forum och media. Vårt deltagande regleras av våra riktlinjer för Sociala media, riktlinjer för marknadskommunikation samt riktlinjer för publika relationer, kontakter med media och samhälle.

Våra riktlinjer för sponsring fastställer att vi inte ger ekonomiskt stöd till politiska partier eller religiösa organisationer.

Totalt värde av bidrag och gåvor till politiska partier, politiker och likartade institutioner (SO6)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: SO6 definieras enligt GRI.

Resultat: Vi ger inget ekonomiskt stöd till politiska partier eller religiösa organisationer.

Totalt antal juridiska åtgärder som vidtagits mot organisationen för konkurrenshämmande aktiviteter (SO7)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO7 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga juridiska åtgärder vidtagna mot organisationen under 2013.

Belopp för betydande böter för brott mot gällande lagar och bestämmelser (SO8)

● Delvis redovisat enligt GRI

Definition: SO8 definieras enligt GRI.

Resultat: Under 2013 har Lantmännen inte bötesbelagts med betydande belopp.

Produktansvar

Andel av produktionsvolym som tillverkats i anläggningar certifierade för livsmedelssäkerhet (FP5)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP5 definieras enligt GRI.

Resultat: Samtliga livsmedelsproducerande anläggningar är certifierade enligt internationell standard för livsmedelssäkerhet, såsom ISO 22000 eller BRC, och granskas av oberoende tredje part.

Policy och rutiner vad information till konsumenter om ingredienser och näringsvärden etc, utöver lagstiftade krav (FP8)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: FP8 definieras enligt GRI.

Resultat: All marknadsföring av Lantmännens produkter ska vara korrekt och följa gällande lagstiftning och andra riktlinjer. Lantmännens Nutritionspolicy och Riktlinjer för tillsatser och vissa ingredienser är styrande dokument. Mervärden i form av hälsofrämjande egenskaper eller miljömässiga fördelar kommuniceras endast när dessa är väldokumenterade och vetenskapligt belagda.

Typ av produktinformation som krävs, samt andel av produkter som berörs (PR3)

● Fullständigt redovisat enligt GRI

Definition: PR3 definieras av GRI.

Resultat: Information om näringsinnehåll och ingående ingredienser finns på Lantmännens samtliga livsmedels- och foderprodukter, information om råvarornas ursprung finns på en del av produkterna. För flera livsmedelsprodukter finns klimatdeklarationer framtagna. På samtliga konsumentförpackningar finns information om källsortering av förpackningen.

Rutiner för kundnöjdhet, inkl. resultat från kundundersökningar (PR5)

◐ Delvis redovisat enligt GRI

Definition: PR5 definieras enligt GRI.

Resultat: Kund- och konsumentundersökningar genomförs regelbundet utifrån såväl koncernens som respektive divisions och bolags förutsättningar och behov. Vi har ett antal centralt upphandlade ramavtal för undersökningar inom Lantmännen för olika områden inom koncernen för att täcka de behov som finns.

För Lantmännenvarumärket samt prioriterade konsumentvarumärken inom livsmedel genomförs på nordisk basis kontinuerlig varumärkestreckning.

För Lantmännen Lantbruk och GF Ägarrelationer genomförs regelbundet centralt upphandlade NKI (Nöjd Kund Index) samt NÄI (Nöjd Ägar Index) mätningar. Det finns planer på att på sikt även integrera bolagen inom Maskin- och Energidivisionerna i samma upphandling, de genomför i dagsläget egna separata mätningar för detta ändamål.

Program för efterlevnad av lagar, standarder och frivilliga koder för marknadsföring (PR6)

◐ Delvis redovisat enligt GRI

Definition: PR6 definieras enligt GRI.

Resultat: Riktlinjer för affärsetik och marknadsföring ingår i uppförandekoden med övergripande ansvar och uppföljning i koncernledningen. Respektive varumärkesägare i organisationen ansvarar för efterlevnad.

Antal fall där bestämmelser och frivilliga koder gällande marknads-kommunikation inte följs (PR7)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: PR7 definieras enligt GRI.

Resultat: Inga fall har rapporterats, där bestämmelser gällande marknads-kommunikation inte har följts.

Belopp avseende betydande böter för brott mot gällande lagar gällande av produkter och tjänster (PR9)

Delvis redovisat enligt GRI

Definition: PR 9 definieras enligt GRI.

Resultat: Under 2013 har Lantmännen inte bötesbelagts med betydande belopp.

Bra mat från Lantmännen

Vår gröna grodd på förpackningen står för ansvarsfullt producerad mat. Mat som vi anstränger oss för att ta fram på ett hållbart sätt, från jord till bord.

Läs mer om bra mat på www.lantmannen.se

Följ oss även på facebook.com/jordtillbord och twitter.com/lantmannen
Se lediga jobb på: lantmannen.se/jobb eller facebook.com/lantmannencareer

Lantmännen

